



ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

№ 32 (169)

Монгол Улсын Засгийн Газрын тогтоол:

- *Дээд боловсролын тагадлан итгэтжлэлийн үндэсний зөвлөлийн статусын тухай*
- *Хөдөлмөрийн хөлсний доод хэтжээг шинэчлэн тогтоох тухай*
- *Шүүхийн байгууллагын талаар авах зарим арга хэлжээний тухай*

Улсын Их Хурлын Тамгын газар

**Улаанбаатар хот
2000 он**



ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН АЛБАН МЭДЭЭЛЭЛ

Улаанбаатар хот 2000 оны наймдугаар сарын 28

№32 (169)

Гарчиг

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

- | | | |
|---|------------|-----|
| 341. Дээд боловсролын магадлан итгэмжлэлийн үндэсний зөвлөлийн статусын тухай | Дугаар 104 | 599 |
| 342. Музейн менежментийг гэрээгээр гүйцэтгүүлэх тухай | Дугаар 105 | 600 |
| 343. Дүрэм батлах тухай | Дугаар 107 | 600 |
| 344. Хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг шинэчлэн тогтоох тухай | Дугаар 108 | 615 |
| 345. Засгийн газрын хүндэт өргөмжлөлөөр шагнах тухай | Дугаар 109 | 615 |
| 346. Тусгай хэрэгцээний газарт хамааруулах тухай | Дугаар 113 | 615 |
| 347. Хөтөлбөр батлах тухай | Дугаар 114 | 619 |
| 348. Шүүхийн байгууллагын талаар авах зарим арга хэмжээний тухай | Дугаар 116 | 622 |

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2000 оны 7 дугаар сарын 5-ны өдөр

Дугаар 104

Улаанбаатар хот

Дээд боловсролын магадлан итгэмжлэлийн үндэсний зөвлөлийн статусын тухай

Гэгээрлийн яамны саналыг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. Дээд боловсролын магадлан итгэмжлэлийн үндэсний зөвлөлийг төрийн бус байгууллагын хэлбэрээр ажиллуулах нь зүйтэй гэж үзсүгэй.

2. Дүрмээ Төрийн бус байгууллагын тухай хуулийн дагуу өөрчлөн шинэчилж Хууль зүйн яаманд бүртгүүлэхийг Дээд боловсролын магадлан итгэмжлэлийн үндэсний зөвлөлд үүрэг болгосугай.

3. Дээд боловсролын магадлан итгэмжлэлийн үндэсний зөвлөлийн үйл ажиллагаанд 5 жил тутам үнэлгээ, дүгнэлт өгч ажиллахыг Гэгээрлийн сайд А.Баттерд даалгасугай.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд

Р.АМАРЖАРГАЛ

Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайд бөгөөд Гэгээрлийн сайдын үүрэг гүйцэтгэгч

С.СОНИН

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2000 оны 7 дугаар сарын 5-ны өдөр

Дугаар 105

Улаанбаатар хот

Музейн менежментийг гэрээгээр гүйцэтгүүлэх тухай

Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

сайд А.Баттөр, Төрийн өмчийн хорооны дарга Д.Зоригт нарт үүрэг болгосугай.

1. Үндэсний түүхийн музейн харьяа Улс төрийн хилс хэрэгт хэлмэгдэгсдийн дурсгалын музейн менежментийг гэрээгээр гүйцэтгүүлэхийг Гэгээрлийн сайд А.Баттөрд зөвшөөрсүгэй.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд
Р.АМАРЖАРГАЛ

2. Музейн менежментийг гэрээгээр гүйцэтгүүлэх тендерийн болзол, журмыг боловсруулан холбогдох гэрээ байгуулан, гүйцэтгэлд нь хяналт тавьж ажиллахыг Гэгээрлийн

Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайд бөгөөд Гэгээрлийн сайдын үүрэг гүйцэтгэгч

С.СОНИН

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2000 оны 7 дугаар сарын 5-ны өдөр

Дугаар 107

Улаанбаатар хот

Дүрэм батлах тухай

Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 95 дугаар зүйлийн 10 дахь хэсэгт заасныг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

талаар авах арга хэмжээний тухай" Засгийн газрын 1994 оны 9 дүгээр сарын 28-ны өдрийн 171 дүгээр тогтоолын 6 дугаар хавсралтыг хүчингүй болсонд тооцугай.

1. "Үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчин, хурц хордлогыг судлан бүртгэх дүрэм"-ийг хавсралтын ёсоор баталсугай.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд
Р.АМАРЖАРГАЛ

2. Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан "Нийгмийн даатгалын тухай хуулиудыг хэрэгжүүлэх

Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайд

С.СОНИН

Засгийн газрын 2000 оны 107 дугаар тогтоолын хавсралт

ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ОСОЛ, МЭРГЭЖЛЭЭС ШАЛТГААЛСАН ӨВЧИН, ХУРЦ ХОРДЛОГЫГ СУДЛАН БҮРТГЭХ ДҮРЭМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

бүртгэх үйл ажиллагаанд Хөдөлмөрийн тухай хууль, энэ дүрэм болон холбогдох бусад хууль тогтоомжийг мөрдлөг болгоно.

1. Энэ дүрмийн зорилго нь өмчийн бүх хэлбэрийн аж ахуйн нэгж, байгууллага (цаашид "ажил олгогч" гэнэ)-д гарсан үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчин, хурц хордлого /цаашид "үйлдвэрлэлийн осол" гэнэ/-ын шалтгааныг судалж тогтоох, тэдгээрийг бүртгэх, тайлагнах, мэдээлэхтэй холбогдсон үйл ажиллагааг зохицуулахад оршино.

3. Энэ дүрмийг Монгол улсын нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулдаг ажил олгогч, иргэд, хуульд өөрөөр заагаагүй бол гадаадын болон хамтарсан хөрөнгө оруулалттай хуулийн этгээдийн ажил олгогч нэгэн адил мөрдөнө.

2. Үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчин, хурц хордлогыг судалж

4. Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогыг судлан бүртгэхтэй холбогдон гарах бүх зардал (бичиг хэрэг, тээвэр, судалгаа

шинжилгээний түүнчлэн шинжээчийн болон комиссын үйл ажиллагааны)-ыг үйлдвэрлэлийн осол бүртгэгдсэн тухайн ажил олгогч хариуцна.

5. Дараахь нөхцөл байдалд үйлдвэрлэлийн болон түүнтэй адилтгах хүчин зүйлийн нөлөөлөлд өртсөнөөс гарсан ослыг үйлдвэрлэлийн осолд оруулж тооцно:

а/ажилтан ажлын үндсэн ба туслах байранд, эсхүл албан томилолтоор, мөн гэрээ, хэлэлцээрийн дагуу бусад газарт ажил үүргээ гүйцэтгэж байхдаа, тэрчлэн ажлын байр, нэгж, салбарын хооронд байнга явж ажлаа гүйцэтгэгч ажлын цагаар бүх төрлийн тээврийн хэрэгсэл, ердийн хөсгөөр буюу явган явж байгаад өртсөн осол;

б/ажлын байраа орхих боломжгүй ажил үүрэг гүйцэтгэгч ажлын байрандаа амарч байх, ажил эхлэхийн өмнө болон ажил дууссаны дараа ажлын байр, багаж хэрэгслээ эмхлэн цэгцлэх, ажлын хувцсаа солих, усанд орох, ажил хүлээлцэх үед гарсан осол;

в/ажилдаа ирэх, буцах замдаа аливаа тээврийн хэрэгслээр буюу явган явж байхдаа өртсөн осол (энэхүү ослыг тогтоохдоо тухайн ажилтны гэр, ажлын байр хоорондын чиглэл, цаг хугацааг үндэс болгоно);

г/үндсэн ажлаа гүйцэтгэх үедээ байгаль, цаг уур, гал, усны гэнэтийн аюул, цацраг идэвхит болон химийн хорт бодисын нөлөөлөл, түүнчлэн хорхой шавьж, мал, амьтны халдлагад өртсөнөөс үүссэн осол;

д/гоц халдварт өвчний голомтод ажиллаж байхдаа өртсөн осол.

6. Хөдөлмөрийн тааламжгүй нөхцөл, түүхий эд, материалын бохирдолтоос шалтгаалсан хурц хордлогыг мэргэжлийн хяналтын холбогдох байгууллагын дүгнэлтийг үндэслэн үйлдвэрлэлийн осолд тооцож болно.

7. Дараахь нөхцөл байдалд гарсан

ослыг үйлдвэрлэлийн осолд оруулж тооцохгүй:

а/ажил олгогчийн шийдвэргүйгээр үндсэн үүрэгт ажлаасаа өөр ажил гүйцэтгэж байгаад осолдох;

б/ажлын байрандаа согтууруулах ундаа, мансууруулах бодис хэрэглэснээс осолдох;

в/ажлын байраа орхиж явсан, аюулгүй ажиллагааны зааварчилга авсан боловч хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааны горимыг ноцтой зөрчсөнөөс осолдох;

г/гэмт хэрэг үйлдэх үедээ өөрийн биед гэмтэл учруулах.

8. Иргэд хоорондын гэрээгээр ажил гүйцэтгэх үед гарч болзошгүй үйлдвэрлэлийн ослын үед авах арга хэмжээний талаар Талууд гэрээнд тодорхой тусгасан байх шаардлагатай.

Үйлдвэрлэлийн осол гарсан тохиолдолд энэ дүрмийн дагуу гэрээнд оролцогчид түүнийг судлан бүртгэж, хохирлыг холбогдох хууль тогтоомжид заасны дагуу шийдвэрлэнэ.

9. Батлан хамгаалах болон цагдаагийн байгууллагад гарсан үйлдвэрлэлийн ослыг энэ дүрмийн дагуу судалж бүртгэнэ.

10. Үйлдвэрлэлийн ослын талаар эмнэлгийн задлан шинжилгээ хийлгүүлэх, мэргэжлийн байгууллагаар судалгаа, дүгнэлт гаргуулахаар хөдөлмөрийн болон хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн хяналтын улсын байцаагчаас тавьсан шаардлагыг холбогдох байгууллага түргэн шуурхай барагдуулах үүрэгтэй.

Хоёр. Үйлдвэрлэлийн ослыг судлан тогтоох орон тооны бус байнгын комиссын ажиллах журам

11. Ажил олгогчоос үйлдвэрлэлийн ослыг судлан тогтоох орон тооны бус байнгын комиссыг ажил олгогч ба ажилтны

төлөөлөгчийн бүрэлдэхүүнтэйгээр байгуулах бөгөөд комиссын даргыг томилсон байна.

Томилолт, гэрээ, хэлэлцээрийн дагуу өөр байгууллагад ирж ажил үүрэг гүйцэтгэж байгаа ажилтан болон үйлдвэрлэлийн дадлага хийж буй оюутан, сурагч үйлдвэрлэлийн осолд өртсөн тохиолдолд осолдогчийн харьяалах байгууллагын төлөөлөгчийг комиссын бүрэлдэхүүнд оролцуулан тухайн ослын байдлыг судлан тогтоож уг үйлдвэрлэлийн ослыг гэм буруутай ажил олгогчид хамааруулан бүртгэнэ.

Үйлдвэрлэлийн ослын онцлог, бий болсон нөхцөлөөс хамааруулан комиссын бүрэлдэхүүнд өөрчлөлт оруулж болно.

12. Комисс нь осолдогч нийгмийн даатгалын шимтгэл төлсөн эсэхийг үл харгалзан энэ дүрмийн хавсралт маягтын дагуу /YOTA-1/ үйлдвэрлэлийн ослыг судлан бүртгэж акт тогтооно.

13. Комисс нь үйлдвэрлэлийн осол гарсан тухай мэдээ хүлээн авмагц 24 цагийн дотор ослын байдалтай газар дээр нь танилцаж шалтгааныг судлан тогтооно. Зайлшгүй шаардлагаар иж бүрэн шинжилгээ, судалгаа хийхээр бол үйлдвэрлэлийн ослыг судлан тогтоох ажлыг 1 сарын хугацаанд гүйцэтгэж болно.

Шаардлагатай тохиолдолд комисс нь төрөлжсөн улсын хяналтын байгууллагын байцаагчийн дүгнэлт гаргуулна.

14. Үйлдвэрлэлийн ослын актад ослын шалтгааныг судалж тогтооход оролцсон комиссын дарга, гишүүд гарын үсэг зурж баталгаажуулна.

Актыг хөдөлмөрийн хяналтын болон хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн хяналтын улсын байцаагч хянан батална.

Хурц хордлоготой холбогдсон ослын актыг хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн хяналтын улсын байцаагч хянаж батална.

15. Энэ дүрмийн 7-д дурдсан ослыг судлан

тогтоосон актыг баруун доод буланд "осолдогчийн буруугаас болсон" гэсэн тэмдэглэл хийж, ажил олгогч гарын үсэг зурж баталгаажуулсан байна.

16. Үйлдвэрлэлийн ослыг судалж тогтоосон акт, дүгнэлтийг 4 хувь үйлдэж, осолдогч буюу гэр бүлийн хүмүүс, нийгмийн даатгалын хэлтэс, орон нутгийн хөдөлмөрийн буюу хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн хяналтын улсын байцаагчид хувийг өгч, үлдэх хувийг тухайн ажил олгогч архивын нэгж болгож хадгална.

17. Ажил олгогч нь үйлдвэрлэлийн ослыг судалж дууссанаас хойш 3 хоногийн дотор ослын актыг тухайн осолдогч буюу гэр бүлийн хүмүүст өгөх үүрэгтэй.

18. Ноцтой, хор аюул, хохирол ихтэй үйлдвэрлэлийн осол гарсан тохиолдолд тухайн ослын акт тогтоох ажлыг Засгийн газраас томилсон комисс гүйцэтгэнэ.

Гурав. Орон тооны бус байнгын комиссын үүрэг, эрх

19. Комисс нь дор дурдсан үүрэг гүйцэтгэнэ:

а/үйлдвэрлэлийн ослын талаархи гомдол, санал, хүсэлтийг хүлээн авч магадлан шалгаж шийдвэрлэх;

б/үйлдвэрлэлийн осолд хүргэсэн шалтгааныг арилгах арга хэмжээг шуурхай зохион байгуулах;

в/үйлдвэрлэлийн ослын шалтгааныг судлан тогтоосон акт, дүгнэлтийг үндэслэн нийт ажилтны дунд сурталчилгааны болон сэрэмжлүүлэх ажлыг зохион байгуулж, авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаар ажил олгогчид зөвлөмж өгөх;

г/үйлдвэрлэлийн ослын тухай мэдээг осол гарсан тухайн үед нь мэдээлэх;

д/үйлдвэрлэлийн ослын актыг осолд өртсөн хүн бүрээр тогтоох.

20. Комисс нь дор дурдсан эрх эдэлнэ:

а/үйлдвэрлэл, ажлын байранд нэвтрэн орж, үйлдвэрлэлийн осол гарсан нөхцөл байдалтай биечлэн танилцах;

б/үйлдвэрлэлийн ослын шинж байдлаас хамаарч мэргэжилтэн шинжээч оролцуулах, ослыг бүртгэх ажилд зөвлөлгөө, тусламж авах, ослын талаар техникийн тооцоо, лабораторийн шинжилгээ, туршилт хийлгүүлэх, дүгнэлт гаргуулах;

в/осолдогч болон осол гарах үед байсан гэрчийн этгээд, мэргэжлийн хүмүүс, удирдах ажилтнуудаас үйлдвэрлэлийн ослын талаар мэдээлэл авах, санал дүгнэлт гаргуулах;

г/үйлдвэрлэлийн ослыг судлах явцад зайлшгүй шаардлагатай тохиолдолд ажил олгогчоос ажиллах байр, техник хэрэгсэл, унаагаар хангуулах.

Дөрөв.Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогыг судлан бүртгэхэд бүрдүүлэх бичиг баримт

21.Үйлдвэрлэлийн ослыг судлан бүртгэхэд дараахь бичиг баримтыг бүрдүүлнэ:

а/осолдогч тус бүрийн үйлдвэрлэлийн ослын тухай акт;

б/үйлдвэрлэлийн осол гарсан ажлын байр, талбайн фото ба гар зураг, схем;

в/үйлдвэрлэлийн осолтой холбоотой асуудлаар холбогдох хүмүүсээс авсан мэдээлэл, ярилцлага;

г/үйлдвэрлэлийн ослын шалтгааны талаархи эмнэлгийн болон мэргэжилтэн, шинжээчийн дүгнэлт, лабораторийн шинжилгээ, туршилтын дүн;

д/үйлдвэрлэлийн осолд өртсөн ажилтны сургалтад хамрагдсан тухай гэрчлэх баримт болон осолдогчийн гарын үсэг бүхий зааварчилгааны хуулбар;

е/ажлын хувцас, хамгаалах

хэрэгслийн олголт, тэдгээрийн эдэлгээний хугацааны тухай баримт;

ж/хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа хариуцсан албан тушаалтны болон үйлдвэрлэлийн осолд өртсөн ажилтны эрх, үүргийг тодорхойлсон дүрэм, заавар, тушаал, хууль эрхийн бусад актаас хэсэгчлэн авсан хуулбар;

з/үйлдвэрлэлийн ослын тухай яаралтай мэдээлэх хуудас;

и/хөдөлмөрийн болон хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн хяналтын улсын байцаагчийн дүгнэлт (тусдаа дүгнэлт гаргасан тохиолдолд);

к/цогцост хийсэн задлан шинжилгээний дүгнэлт.

Тав.Үйлдвэрлэлийн осол,мэргэжлээс шалтгаалсан өвчин, хурц хордлоготой холбогдсон тэтгэвэр, тэтгэмж, нөхөн төлбөрийг тогтоох журам

22.Тухайн осолтой холбогдуулан нийгмийн даатгалын сангаас тэтгэвэр, тэтгэмж, нөхөн олговрыг тогтоох асуудлыг үйлдвэрлэлийн ослыг судлан бүртгэсэн ажил олгогчийн комиссын бүрдүүлсэн баримт бичиг, хөдөлмөрийн болон хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн хяналтын улсын байцаагчийн баталгаажуулсан акт, дүгнэлтийг үндэслэн аймаг, нийслэл, дүүрэг /сум/-ийн Засаг даргын томилсон байнгын комисс /орон тооны бус/ шийдвэрлэнэ.

23.Уг байнгын комисс нь холбогдох материалыг хүлээн авснаас хойш 14 хоногийн дотор асуудлыг шийдвэрлэнэ.

Зургаа.Үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчин, хурц хордлогыг мэдээлэх, тайлан гаргах

24.Үйлдвэрлэлийн ослын тухай осолдогч өөрөө буюу осол гарсныг анх үзэж мэдсэн этгээд ажил олгогчид яаралтай мэдээлэх арга хэмжээ авна.



25. Үйлдвэрлэлийн осол гарсан тухай мэдээ авмагц ажил олгогч нь дор дурдсан байгууллага, албан тушаалтанд яаралтай мэдээлэх үүрэгтэй (хавсралт 2):

а/эмнэлгийн байгууллага;

б/тухайн орон нутгийн мэргэжлийн хяналтын алба;

в/ажил олгогчийн харьяалах дээд байгууллага;

г/орон нутгийн цагдаагийн байгууллага;

д/шаардлагатай тохиолдолд төрөлжсөн хяналтын алба, иргэний хамгааллын байгууллага.

26. Ажил олгогч нь үйлдвэрлэлийн ослын улмаас учирсан хохирлыг арилгах арга хэмжээг шуурхай зохион байгуулна. Ингэхдээ эрх бүхий комисс ирж судалгаа шинжилгээ хийх хүртэл үйлдвэрлэлийн осол гарсан объектын тухайн үеийн байдлыг өөрчилж болохгүй.

27. Ажлын байр, үйлдвэрлэлийн ослын объектыг тухайн үеийн байдлаар байлгах нь иргэдийн амь нас, эрүүл мэндийг хамгаалах, ослын уршгийг арилгахад саад учруулах, улсын аюулгүй байдалтай холбоо бүхий үйлдвэрлэлийн тасралтгүй үйл ажиллагааг зогсооход хүргэж болзошгүй нөхцөлд ажил олгогч холбогдох арга хэмжээг авч, үйлдвэрлэлийн ослын тухай тэмдэглэл, фото болон гар зураг, схемийг бүрдүүлсэн байх үүрэгтэй.

28. Ажил олгогч нь үйлдвэрлэлийн осол гарсан тухай бүр мэдээ гаргаж, орон нутгийн хөдөлмөрийн болон хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн хяналтын улсын байцаагчид хүргүүлнэ (хавсралт 5).

29. Ажил олгогчоос ирүүлсэн мэдээг үндэслэн орон нутгийн хөдөлмөрийн болон хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн хяналтын улсын байцаагч нь үйлдвэрлэлийн ослын тухай

тайланг хагас, бүтэн жилээр нэгтгэн гаргаж хөдөлмөрийн хяналтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагад ирүүлнэ (хавсралт 3, 4).

30. Мэргэжлээс шалтгаалсан өвчнийг холбогдох мэргэжлийн байгууллага (Эмнэлэг хөдөлмөрийн магадлах комисс)-ын шийдвэрийг үндэслэн бүртгэнэ.

31. Мэргэжлээс шалтгаалсан өвчнийг тайлан мэдээ гаргах, дүгнэх ажлыг Эмнэлэг хөдөлмөрийн магадлах комиссын дүрмээр зохицуулна.

32. Эмнэлэг хөдөлмөрийн магадлах төв комисс нь мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний тайланг хөдөлмөрийн хяналтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага болон холбогдох бусад байгууллагад хүргүүлнэ.

Долоо. Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлоготой холбогдсон маргааныг шийдвэрлэх

33. Үйлдвэрлэлийн ослын талаар гаргасан комиссын актыг зөвшөөрөхгүй тохиолдолд ажил олгогч болон ажилтан нь гомдлоо хөдөлмөрийн хяналтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагад гаргана.

34. Хөдөлмөрийн болон хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн хяналтын улсын байцаагч нь байгууллагын комиссын гаргасан акттай санал нийлээгүй тохиолдолд мэргэжлийн болон холбогдох дээд байгууллагад санал тавьж, судалгаа шинжилгээ хийлгүүлж, дүгнэлт гаргуулж болно.

35. Үйлдвэрлэлийн осол гарснаас хойш 6 сарын хугацаа өнгөрсөн бол үйлдвэрлэлийн ослын актыг нөхөн тогтоохгүй.

36. Үйлдвэрлэлд гарсан ослыг нуун дарагдуулсан, буруутай үйл ажиллагаа нь үйлдвэрлэлийн осол гарахад нөлөөлсөн гэм буруутай этгээдэд холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ.

YOTA-1
Хавсралт 1

**БАТЛАВ.Хөдөлмөрийн (хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн)
хяналтын улсын байцаагч (тэмдэг дарна)**

_____ /гарын үсэг/ _____ (нэр)

**ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ОСЛЫГ ТОГТООСОН
АКТ (YOTA)**

.... оны ... сарын ...-ны өдөр үйлдэв.

1.Аж ахуйн нэгж, байгууллагын нэр _____
2.Байгууллагын хаяг (аймаг, нийслэл, сум, дүүрэг, баг, хороо, гудамжны нэр)

3.Өмчийн хэлбэр _____
4.Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогод өртсөн хүний овог _____ нэр
_____ Төрсөн ___ он ___ сар ___ өдөр, нас __, хүйс _____

Иргэний үнэмлэхийн дугаар _____
Нийгмийн даатгалын дэвтрийн дугаар _____
Албан тушаал _____

Боловсрол _____ мэргэжил _____
Ажилд орсон ___ он ___ сар ___ өдөр, тушаал, шийдвэрийн № _____
Ажилласан нийт хугацаа ____, үүнээс тус байгууллагад _____, шимтгэл төлж ажилласан
хугацаа _____
Байгууллагын захиргаанаас аюулгүй ажиллагааны урьдчилсан зааварчилгаа авсан байдал:

Эрүүл мэндийн үзлэгт сүүлчийн удаа орсон ___ он ___ сар ___ өдөр
Оршин суудаг нутаг дэвсгэр, гэрийн хаяг _____

5.Үйлдвэрлэлийн осол,хурц хордлого гарсан ___он___сар___өдөр___цаг___мин
6.Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлого гарсан цех, тасаг, хэсэг, ажлын байрны нэр

7.Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогын байдал (хөнгөн, дунд, хүнд, бүлэг, хүн нас барсан)

8.Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогын хэлбэр (зур) яс хугарах, үе мултрах, зөөлөн эд
гэмтэж бяцарсан, тасарсан, зүсэгдсэн, гадаад, дотоод гэмтэл, биологи, химийн бодисын
үйлчлэл

9.Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлого гаргахад хүргэсэн шалтгаан, хүчин зүйл

АКТ ТОГТООСОН КОМИССЫН

 ДАРГА _____ / _____ /
 ГИШҮҮД _____ / _____ /
 _____ / _____ /
 _____ / _____ /
 _____ / _____ /

Тайлбар: Байгууллагын тогтоосон акттай санал нийлэхгүй тохиолдолд хөдөлмөрийн болон хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн хяналтын улсын байцаагч тусдаа дүгнэлт гаргана.

Хавсралт 2

ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ОСОЛ, ХУРЦ ХОРДЛОГЫН ТУХАЙ ЯАРАЛТАЙ МЭДЭЭЛЭХ ХУУДАС

1. Аж ахуйн нэгж, байгууллагын нэр _____
2. Цех, тасгийн нэр _____
3. Осол, хурц хордлогын хэлбэр: хөнгөн, дунд, хүнд, бүлэг, хүн нас барсан (зурах)
4. Осол, хурц хордлогод өртсөн хүний тоо _____
5. Осол, хурц хордлого гарсан ___ он ___ сар ___ өдөр ___ цаг ___ минут
6. Мэдээлэл өгсөн _____ он _____ сар _____ өдөр ___ цаг _____ минут
7. Осол, хурц хордлогын тухай мэдээлэл: _____

Энэхүү мэдээллийг _____

нарт өгсөн болно.

Тайлбар: Мэдээг бичгээр, утсаар өгч болно. Мэдээг утсаар өгсөн бол хаана, хэнд мэдээлсэн тухайгаа энэ хуудсанд тэмдэглэж осол, хурц хордлогын материалд хавсаргана.

Мэдээ өгсөн хүний албан тушаал _____

_____ / _____ /

(гарын үсэг)

(нэр)

Мэдээ авсан хүний албан тушаал _____

_____ / _____ /

(гарын үсэг)

(нэр)

Хэвсрэлт 3

Хөдөлмөрийн болон хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн хяналтын улсын байцаагчид нь ҮІ, ХП сарын 15-ны дотор Хөдөлмөрийн хяналтын улсын албанд ирүүлнэ.

(АЙМАГ, ХОТ, ДҮҮРЭГ,
ТУСГАЙ ГАЗРЫН НЭР) ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ОСЛЫН _____ ОНЫ
_____ ДУГААР ХАГАС ЖИЛИЙН ТАЙЛАН

(өсвөн дүнгээр)

Салбар	Мерийн №	Эрчим хүч	Уул уурхай	Хөдөө аж ахуй	Барилга	Хөнгөн, хүнс	Зам, тээвэр, холбоо	Худалдаа, үйлчилгээ	Боловсрол	Эрүүл мэнд	Бусад	Нийт дүн
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Ажилтны дундаж тоо	01											
Үүнээс: эмэгтэй	02											
Ослын тоо	03											
Үүнээс: бүлэг ослын тоо	04											
Осолд орсон хүний тоо	05											
Үүнээс: эмэгтэй	06											
Нас барсан хүний тоо	07											
Тахир дутуу болсон хүний тоо	08											
Хөдөлмөрийн чадвар түр алдсан хүний тоо	09											
Мэргэжлийн ажлаас өөр ажилд шилжсэн хүний тоо	10											
Ослын хэлбэр:												
Хүний амь үрэгдсэн	11											
Хүнд	12											
Хөнгөн	13											
Осолд оруулсан хүчин зүйл:												
Машин механизм, тоног төхөөрөмж	14											
Тээврийн хэрэгсэл:	15											
Өргөх төхөөрөмж	16											
Цахилгаан гүйдэлд цохиулсан	17											
Халаалт, түлэгдэлт, хөлдөлт	18											
Уналт, нуралт	19											
Адгуус амьтан	20											
Бусад	21											
Ослын шалтгаан:												
Машин механизм, тоног төхөөрөмжийн гэмтэл	22											
Тоног төхөөрөмжийн хийцийн алдаа	23											
Технологийн процесс зөрчсөн	24											



1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Аюулгүй ажиллах арга барилд хангалтгүй сургасан	25											
Ажлын хувцас, хамгаалах хэрэгсэлгүй ажилласан	26											
Онцгой ур чадвар шаардсан ажилд мэргэжлийн хүнийг ажиллуулаагүй	27											
Хөдөлмөрийн хэвийн бус нөхцөл	28											
Бусад	29											
Осолдогчийн насны ялгаа:												
18 хүртэл	30											
18-35 хүртэл	31											
35-аас дээш	32											
Ажилласан хугацаа:												
5 хүртэл жил	33											
5-15 хүртэл жил	34											
15-аас дээш жил	35											
Аж ахуйн нэгж, байгууллагын өмчийн хэлбэр:												
Улсын үйлдвэрийн газар, төрийн болон төрийн өмч давамгайлсан	36											
Хувийн	37											
Төсвийн	38											
Гадаадын ба хамтарсан хөрөнгө оруулалттай	39											

Тайланг доорхи маягаар гаргаж баланслуулсан байна. Мөрийн дугаар 01, 02-ын дагуу бичигдэх ажилтны жилийн дундаж тоог орон нутгийн статистикийн албанаас гаргуулан авна. Бүлэг осолд 2-оос дээш хүн хамрагдсан ослыг тооцно.

Мөрийн дугаар 05-тай мөрийн дугаар 07, 08, 09-ийн нийлбэр, мөрийн дугаар 11, 12, 13-ын нийлбэр, мөрийн дугаар 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21-ийн нийлбэр, мөрийн дугаар 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29-ийн нийлбэр, мөрийн дугаар 30, 31, 32-ын нийлбэр, мөрийн дугаар 33, 34, 35-ын нийлбэр тус тус тэнцүү байна. Мөрийн дугаар 03-тай мөрийн дугаар 36, 37, 38, 39-ийн нийлбэр тус тус тэнцүү байна.

Тайлан мэдээ гаргасан:

Хөдөлмөрийн хяналтын

улсын байцаагч _____ / _____ /

(тэмдэг) (гарын үсэг) (нэр)

___ он ___ сар ___ өдөр

Хавсралт 4

Хөдөлмөрийн болон хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн хяналтын улсын байцаагчид нь ҮИ, ХП сарын 15-ны дотор Хөдөлмөрийн хяналтын улсын албанд ирүүлнэ.

(АЙМАГ, ХОТ, ДҮҮРЭГ,
ТУСГАЙ ГАЗРЫН НЭР) ХУРЦ ХОРДЛОГЫН ____ ОНЫ
____ ДУГААР ХАГАС ЖИЛИЙН ТАЙЛАН

(өссөн дүнгээр)

Салбар	Мөрийн №	Эрчим хүч	Уул уурхай	Хөдөө аж ахуй	Барилга	Хөнгөн, хүнс	Зам, тээвэр, холбоо	Худалдаа, үйлчилгээ	Боловсрол	Эрүүл мэнд	Бусад	Нийт дүн	
Үзүүлэлт	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Ажилтны дундаж тоо	01												
Үүнээс: эмэгтэй	02												
Хурц хордлого гарсан тоо	03												
Үүнээс: бүлэг хурц хордлого	04												
Хурц хордлогод өртсөн хүний тоо	05												
Үүнээс: эмэгтэй	06												
Нас барсан хүний тоо	07												
Тахир дутуу болсон хүний тоо	08												
Хөдөлмөрийн чадвар түр алдсан хүний тоо	09												
Мэргэжлийн ажлаас өөр ажилд шилжсэн хүний тоо	10												
Хурц хордлогын хэлбэр:													
-хөнгөн	11												
-дунд	12												
-хүнд	13												
Хүний амь үрэгдсэн	14												



1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Хурц хордлогын хүчин зүйл:												
Угаарын хий	15											
Органик уусгагч	16											
Пестицид	17											
Нефтийн бүтээгдэхүүн	18											
Аммиак	19											
Хүчил шүлт	20											
Хүнд металлын нэгдэл	21											
Цацраг идэвхт бодис	22											
Бусад химийн бодис	23											
Хурц хордлогын шалтгаан:												
Машин механизм, тоног төхөөрөмжийн гэмтэл	24											
Тоног төхөөрөмжийн битүүмжлэл алдагдсан	25											
Технологийн процесс зөрчсөн	26											
Аюулгүй ажиллах арга барилд хангалтгүй сургасан	27											
Ажлын хувцас, хамгаалах хэрэгсэлгүй ажилласан	28											
Онцгой ур чадвар шаардсан ажилд мэргэжлийн хүнийг ажиллуулаагүй	29											
Хөдөлмөрийн хэвийн бус нөхцөл	30											
Бусад	31											
Насны ялгаа:												
18 хүртэл	32											
18-35 хүртэл	33											

ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ОСОЛ, ХУРЦ ХОРДЛОГЫГ СУДЛАХ АНХАН ШАТНЫ БҮРТГЭЛИЙН МАЯГТ

Байгууллагын нэр _____ салбар _____
 Өмчийн хэлбэр _____
 Хаяг _____
 Нийт ажилтны тоо _____ үүнээс эмэгтэй _____
 Осолдогчийн тухай мэдээлэл
 Овог, нэр _____ нас _____, хүйс _____
 Ажилласан нийт жил _____, үүнээс тус байгууллагад _____ мэргэжил
 _____ эрхэлж буй _____ албан тушаал
 _____ утасны № _____
 Осолд өртсөн _____ он _____ сар _____ өдөр _____ цаг _____ минут
 Гэрийн хаяг _____ Утас: _____

Хэлбэр		
Үйлдвэрлэлийн осол	Хурц хордлого	Зэрэг
<input type="checkbox"/> Дотор <input type="checkbox"/> Гадар <input type="checkbox"/> Яс хугарсан <input type="checkbox"/> Зөөлөн эд гэмтсэн <input type="checkbox"/> Түлэгдэл <input type="checkbox"/> Бяцарсан <input type="checkbox"/> Тасарсан	<input type="checkbox"/> Дотор <input type="checkbox"/> Гадар <input type="checkbox"/> Хоол боловсруулах эрхтэний замаар <input type="checkbox"/> Амьсгалаар <input type="checkbox"/> Хэсгийн <input type="checkbox"/> Ерөнхий	<input type="checkbox"/> Нас барсан <input type="checkbox"/> Хүнд <input type="checkbox"/> Дунд <input type="checkbox"/> Хөнгөн <input type="checkbox"/> Бүлэг <input type="checkbox"/> Хөдөлмөрийн чадвар түр алдсан <input type="checkbox"/> Тахир дутуу болсон <input type="checkbox"/> Мэргэжлийн өөр ажилд шилжсэн

Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогын	
Шалтгаан	Хүчин зүйл
<input type="checkbox"/> Машин механизм, тоног төхөөрөмжийн гэмтлээс <input type="checkbox"/> Тоног төхөөрөмжийн битүүмжлэл алдагдсанаас <input type="checkbox"/> Технологи процесс зөрчсөнөөс <input type="checkbox"/> Аюулгүй ажиллагааны арга барилд хангалтгүй сургаснаас <input type="checkbox"/> Ажлын хувцас, хамгаалах хэрэгсэлгүй ажилласнаас <input type="checkbox"/> Онцгой ур чадвар шаардсан ажилд мэргэжлийн хүн ажиллуулаагүйгээс <input type="checkbox"/> Хөдөлмөрийн хэвийн бус нөхцөлөөс <input type="checkbox"/> Тоног төхөөрөмжийн хийцийн алдаанаас	<input type="checkbox"/> Угаарын хий <input type="checkbox"/> Органик уусгагч <input type="checkbox"/> Пестицид <input type="checkbox"/> Нефть бүтээгдэхүүн <input type="checkbox"/> Аммиак <input type="checkbox"/> Хүчил шүлт <input type="checkbox"/> Хүнд металлын нэгдэл <input type="checkbox"/> Цацраг идэвхт бодис <input type="checkbox"/> Бусад химийн бодис <input type="checkbox"/> Машин механизм, тоног төхөөрөмж <input type="checkbox"/> Тээврийн хэрэгсэл <input type="checkbox"/> Өргөх төхөөрөмж <input type="checkbox"/> Цахилгаан гүйдэлд цохиулсан <input type="checkbox"/> Халалт, хөдөлт, түлэгдэл <input type="checkbox"/> Уналт, нуралт <input type="checkbox"/> Адгуус амьтан <input type="checkbox"/> Бусад

Анхан шатны тусламж

Анхны шатны тусламж үзүүлсэн хүний нэр _____ Эмнэлэг _____ Эмчийн нэр _____ Үзүүлсэн тусламж _____ _____ _____ _____ Тусламж үзүүлсэн _____ он _____ сар _____ өдөр _____ цаг _____ минут

Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлого дахин гарах магадлал		
<input type="checkbox"/> - Бага	<input type="checkbox"/> -Болзошгүй	<input type="checkbox"/> -Байхгүй

Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогын хэлбэр, шалтгаан, хүчин зүйл, осол, хурц хордлого дахин гарах магадлал гэсэн асуултуудын аль тохирох хэсэгт тэмдэглэгээ хийнэ.

Осол, хордлого дахин гарахаас урьдчилан сэргийлж		
Авсан арга хэмжээ	Хэзээ	Хэн

Ажил олгогч нь үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлого гарсан тухай бүр хавсралтын дагуу мэдээ гаргаж, орон нутгийн хөдөлмөрийн болон хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн хяналтын улсын байцаагчид 7 хоногийн дотор хүргүүлнэ.

Мэдээ өгсөн хүний _____
(албан тушаал)

_____/ _____/
Гарын үсэг / Нэр

_____ он _____ сар _____ өдөр



МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2000 оны 7 дугаар сарын 5-ны өдөр

Дугаар 108

Улаанбаатар хот

Хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг шинэчлэн тогтоох тухай

Хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээний тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

"Хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг шинэчлэн батлах тухай" Засгийн газрын 1997 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн 259 дүгээр тогтоолын 1 дүгээр зүйлийг хүчингүй болсонд тооцсугай.

1.Төр, аж ахуйн нэгж, байгууллагын ажилтны болон иргэд хоорондын хөдөлмөрийн гэрээгээр ажиллагчдын цагийн хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг 2000 оны 8 дугаар сарын 1-ний өдрөөс эхлэн 146 төгрөг 45 мөнгөөр шинэчлэн тогтоосугай.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд

Р.АМАРЖАРГАЛ

Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайд

С.СОНИН

2.Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2000 оны 7 дугаар сарын 5-ны өдөр

Дугаар 109

Улаанбаатар хот

Засгийн газрын Хүндэт өргөмжлөлөөр шагнах тухай

Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

Улс орны нийгэм, эдийн засгийн хөгжил, төрийн байгууллагын өөрчлөлт, шинэчлэл, Засгийн газрын бодлогыг хэрэгжүүлэх үйл хэрэгт үнэтэй хувь нэмэр оруулан идэвх зүтгэл, үр бүтээлтэй ажиллаж байгааг нь тэмдэглэж дор дурдсан хүмүүсийг Монгол Улсын Засгийн газрын Хүндэт өргөмжлөлөөр шагнасугай:

- Далхаагийн БАВУУДОРЖ;
- 6.Монгол Улсын Ерөнхий сайдын зөвлөх Сүрэнгийн БАДРАЛ;
- 7.Авто замын газрын төслийн удирдагч Лхамжавын ГОМБО;
- 8.Улсын нийгмийн даатгалын ерөнхий газрын дарга Цэндийн СҮХБААТАР;
- 9.Сангийн яамны Төсвийн бодлогын газрын дарга Лувсандоржийн ДАШДОРЖ;
- 10.Шинжлэх ухааны академийн Палеонтологийн төвийн захирал, академич Ринченгийн БАРСБОЛД;
- 11.Байгаль орчны яамны газрын орлогч дарга Ламжавын ДОРЖЦЭДЭН.

- 1.Гэгээрлийн яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга Рэгсүрэнгийн БАТ-ЭРДЭНЭ;
- 2.Засгийн газрын ахлах референт Гарьдын ДАГВА;
- 3.Өмнөговь аймгийн Засаг дарга Банзрагчийн ЦЭДЭНСАМБА;
- 4.Улсын ерөнхий прокурорын орлогч Цэнд-аюушийн ЖАМЪЯНСЭНГЭЭ;
- 5.Монросцветмет нэгдлийн харьяа Хангайн уулын үйлдвэрийн дарга

Монгол Улсын Ерөнхий сайд

Р.АМАРЖАРГАЛ

Хууль зүйн сайд

Д.ГАНБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2000 оны 7 дугаар сарын 5-ны өдөр

Дугаар 113

Улаанбаатар хот

Тусгай хэрэгцээний газарт хамааруулах тухай

Газрын тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 3, 19 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэг, Шүүхийн шийдвэр биелүүлэх байгууллагын тухай хуулийн 74 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасныг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

хамааруулж 1 дүгээр хавсралт ёсоор, төвлөрсөн хорих ангийн байршил, үйлдвэрлэлийн чиглэлийг 2 дугаар хавсралт ёсоор тус тус баталсугай.

Төвлөрсөн болон аймаг, нийслэлийн харьяалалтай хорих ангийн хамгаалалт, үйлдвэрлэлийн бүсийг тусгай хэрэгцээний газарт

Монгол Улсын Ерөнхий сайд

Р.АМАРЖАРГАЛ

Хууль зүйн сайд

Д.ГАНБОЛД

Байгаль орчны сайд

С.МЭНДСАЙХАН



Засгийн газрын 2000 оны 113 дугаар
тогтоолын 1 дүтээр хавсралт

ХОРИХ АНГИУДЫН ТУСГАЙ ХЭРЭГЦЭЭНИЙ ЭДЭЛБЭР ГАЗАР

№	Хорих ангийн нэр	Байршил	Солбицол		Зургийн нэрэнгэр	Тусгай хэрэгцээний газарт хамраах одоо эзэмшиж байгаа болон ашиглаж байгаа эзрэнгэр газрууд /га-гаар/	
			4	5		амьдралын болон үйлдвэрийн бус	хамгаалалтын бус
1	2	3	4	5	6	7	8
ТӨВЛӨСӨН ХОРИХ АНГИ							
1	Адралтын хорих анги	Төв аймгийн Лун сум	47°40'00"	105°28'00"			
			47°40'00"	105°29'30"			
			47°38'50"	105°29'30"			
			47°37'00"	105°27'00"			
			47°37'00"	105°26'15"			
			47°38'00"	105°26'15"	L-148-19	1160	10
			47°39'10"	105°27'00"			
			47°39'10"	105°27'00"			
			47°39'10"	105°28'00"			
2	Мааньтын хорих анги	Төв аймгийн Баян сум	47°14'30"	107°35'40"			
			47°14'30"	107°38'00"	L-48-36		
			47°12'40"	107°38'00"			
			47°12'40"	107°35'40"	L-48-24	4940	20
			47°18'30"	107°31'30"			
			47°18'30"	107°32'20"	L-48-35		
			47°17'30"	107°32'20"			
			47°17'30"	107°31'30"			
			47°16'00"	107°50'00"			
			47°16'00"	107°54'00"			
			47°12'00"	107°54'00"			
			47°12'00"	107°50'00"			
			47°21'00"	107°30'00"			
			47°21'16"	107°30'00"			
47°21'16"	107°30'23"						
47°21'00"	107°30'23"						
3	Барилгын материалын үйлдвэрлэлийн ашиглалтын өмнөх захиргаа	Улаанбаатар Ганц худга Тоосгоны шаврын орд	47°45'00"	107°17'40"			
			47°45'20"	107°17'40"			
			47°45'20"	107°19'00"			
			47°45'00"	107°19'00"	L-48-11	440	5
		Налайх дүүрэг Нүүрсний	47°57'48"	106°57'31"			
			47°58'04"	106°57'31"			
			47°58'04"	106°57'55"			



		уурхай	47°57'48"	106°57'56"			
4	Багануурын хорих анги	Төв аймгийн Мөнгөнморьт сум	47°39'41"	108°16'11"			
			47°39'41"	108°16'42"			
			47°39'20"	108°16'42"	L-49-13	430	10
			47°39'20"	108°16'11"			
			47°40'30"	108°21'30"	L-49-1		
			47°40'56"	108°23'30"			
			47°40'10"	108°23'30"			
			47°39'50"	108°21'30"			
5	Хөвсгөлийн хорих анги	Хөвсгөл Мөрөн сум	49°33'00"	100°11'46"			
			49°33'00"	100°01'32"			
			49°32'31"	100°01'32"			
		Бүрэнголтох сум	49°32'31"	100°00'46"			
			47°37'40"	100°15'00"	M-48-11	277	10
		Нүүрстэйн орд	47°37'40"	100°16'20"			
			47°37'00"	100°16'22"			
			47°37'00"	100°15'00"			
6	Хархориньн хорих анги	Өвөрхангай аймгаг Хархорин сум	47°04'52"	102°43'30"			
			47°04'52"	102°45'10"	L-48-26	380	5
			47°02'50"	102°45'10"			
			47°02'50"	102°43'30"			
ОРОН НУТГИЙН ХОРИХ АНГИ							
1	Сүлбаатар аймгаг	Баруун-урт сум			L-49-47	50	5
2	Дорнод аймгаг	Хэрлэн сум			M-50-133	50	5
3	Булган аймгаг	Булган сум			M-18-122	50	5
4	Говь-алтай аймгаг	Алтай сум			L-47-49	50	5
5	Дархан-уул аймгаг	Дархан сум			M-48-92	25	2
6	Архангай аймгаг	Цэцэрлэг сум			L-47-23	25	5
7	Баян-өгий аймгаг	Өгий сум			M-46-109	50	5
8	Завхан аймгаг	Улиастай сум			L-47-23	25	5
9	Увс аймгаг	Улаангом сум			M-46-77	25	5
10	Баянхонгор аймгаг	Баянхонгор сум			L-47-70	25	5
11	Ховд аймгаг	Ховд сум			M-46-136	25	5
12	Төв аймгаг	Мөнгөнморьт сум			M-49-145	25	5
13	Хэнтий аймгаг	Өндөрхаан сум			L-49-18	50	5
14	Өвөрхангай аймгаг	Хархорин сум			L-47-23	50	5
15	Сэлэнгэ аймгаг	Мандал сум			M-48-118	25	5
16	Сэлэнгэ аймгаг	Мандал сум			M-48-118	25	5
17	Говьсүмбэр аймгаг	Чойр сум			M-49-49	25	5
18	Орхон аймгаг	Баян-өндөр сум			M-48-101	25	2
19	Баян-сүрхийн хорих анги	Улаанбаатар Баян-сүрх дүүрэг				250	20
20	Таширьн ам дахь хорих анги	Улаанбаатар Сонгинохайрхан дүүрэг				170	5

ТӨВЛӨРСӨН ХОРИХ АНГИУДЫН БАЙРШИЛ, ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ЧИГЛЭЛ

№	Хорих ангийн нэр	Байршил	Үйлдвэрлэлийн чиглэл
1	Авдрантын хорих анги	Төв аймгийн Лүн сум	Хөрс хуулалт Чулуу олборлолт, боловсруулалт
2	Баянзүрхийн хорих анги	Улаанбаатар хот Баянзүрх дүүрэг	Оёдлын үйлдвэрлэл
3	Багануурын хорих анги	Багануур дүүрэг	Тоосгоны үйлдвэрлэл
4	Зүүнхараагийн хорих анги	Сэлэнгэ аймаг	Мод бэлтгэх болон боловсруулах үйлдвэрлэл Газар тариалан
5	Дарьтын хорих анги	Сэлэнгэ аймаг мандал сум	Мод бэлтгэх болон боловсруулах үйлдвэрлэл Газар тариалан
6	Хөвсгөлийн хорих анги	Хөвсгөл аймаг	Хөрс хуулалт Нүүрс олборлолт
7	Чойрын хорих анги	Говьсүмбэр аймаг Чойр хот	Эсгий, эсгий гутлын үйлдвэрлэл Ясны үйлдвэр
8	Мааньтын хорих анги	Төв аймгийн Баян сум	Хөрс хуулалт Шохойн чулуу олборлолт Шохой үйлдвэрлэлт Нүүрс олборлолт Тоосгоны үйлдвэрлэл
9	Барилгын материалын үйлдвэрлэлийн ашиглалтын өмнөх захиргаа	Улаанбаатар хот Баянзүрх дүүрэг	Тоосгоны үйлдвэрлэл
10	Хархорины хорих анги	Өвөрхангай аймаг Хархорин сум	Аялал жуулчлал Мод бэлтгэл
11	Мөнгөнморьтын хорих анги	Төв аймгийн Мөнгөнморьт сум	Мод бэлтгэх болон боловсруулах үйлдвэрлэл Мод үржүүлэг
12	Амгалангийн хорих анги	Улаанбаатар хот Баянзүрх дүүрэг	Барилгын материалын үйлдвэрлэл Барилгын сантехникийн ажил

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2000 оны 7 дугаар сарын 14-ний өдөр

Дугаар 114

Улаанбаатар хот

Хөтөлбөр батлах тухай

Монгол Улсын нийгэм, эдийн засгийг хөгжүүлэх 2000 оны үндсэн чиглэлийг хэрэгжүүлэх зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. "Ноолуур" хөтөлбөрийг 1 дүгээр хавсралтын ёсоор, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх ажлыг улсын хэмжээнд зохион байгуулах үүрэг бүхий зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг 2 дугаар хавсралтын ёсоор тус тус баталсугай.

2. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаанд шаардагдах хөрөнгийг жил бүрийн улсын төсөвт тусган санхүүжүүлж байхыг Сангийн сайд Я.Очирсүх, Хөдөө аж ахуй, үйлдвэрийн сайд Ч.Содномцэрэн нарт даалгасугай.

3. Хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлэх

төслүүдийг сонирхогч орон, олон улсын байгууллагад санал болгохыг Гадаад харилцааны сайд Н.Туяад үүрэг болгосугай.

4. Хөтөлбөрийн биелэлтийг жил бүрийн I улиралд багтаан Засгийн газарт тайлагнаж байхыг Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх зөвлөлийн дарга бөгөөд Хөдөө аж ахуй, үйлдвэрийн сайд Ч.Содномцэрэнд даалгасугай.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд

Р.АМАРЖАРГАЛ

Хөдөө аж ахуй, үйлдвэрийн сайд

Ч.СОДНОМЦЭРЭН

Засгийн газрын 2000 оны 114 дүгээр тогтоолын 1 дүгээр хавсралт

"НООЛУУР" ХӨТӨЛБӨР

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1. Ноолуур боловсруулах салбарын өнөөгийн байдал

1990 оноос хойш ямаан сүргийн тоо 2.1 дахин өсч, нийт малын 32.9 хувийг эзэлж байна. Ямаан сүргийн 29.3 хувийг ишиг, борлон, 25.8 хувийг бэлтгэлийн насны эр ямаа, 44.2 хувийг хээлтэгч, 0.7 хувийг хээлтүүлэгч эзэлж байна. 1990 онд нийт ямааны 47.3 хувь нь хээлтэгч байсан бол 1999 онд 44.2 хувь болжээ. Сүргийн бүтцэд өөрчлөлт орж, эр ямааны хувийн жин өслөө.

Монгол улсын ноосон түүхий эдийн 7.8 хувийг ямааны ноолуур эзэлж байна. 1999 оны байдлаар ноолуур бэлтгэлийн нөөц 3450 тоннд хүрлээ. Түүхий эдийн 80-аас дээш хувь нь 16.5 микроноос нарийн ноолуур байна.

Ноолуур боловсруулах салбарт дотоодын 5 үйлдвэр, гадаадын хөрөнгө оруулалттай хамтарсан 48 үйлдвэр ажиллаж байна. Гадаадын хөрөнгө оруулалттай 48 үйлдвэрийн 4 нь сүлжмэлийн үйлдвэр байна. 1999 оны байдлаар жилдээ 5720 тонн ноолуур угаах, 3250 тонн самнах, 330 тонн утас эзэрэх, 675 мянган ширхэг сүлжмэл эдлэл үйлдвэрлэх

хүчин чадал суурилагдаад байна. Ноолуур угаах, самнах хүчин чадал түүхий эдийн нөөцөөс 50 гаруй хувиар давжээ. Харин түүхий эдийн нөөцийн 20 гаруй хувийг ашиглан ээрмэл, сүлжмэл үйлдвэрлэх хүчин чадал суурилагдсан байна. Дийлэнх үйлдвэр, аж ахуйн газруудын техник, технологийн түвшин тэр бүр олон улсын стандартын шаардлагад нийцэхгүй, хөдөлмөрийн нөхцөл доогуур байна.

2. Ноолууран бүтээгдэхүүний өрсөлдөх чадвар

Дэлхийн зах зээлд ноолууран эдлэлийн хэрэгцээ өслөө. АНУ, Европ, Азийн орнууд жилд ойролцоогоор 2-6 сая ширхэг сүлжмэл цамц импортлож байна. Дэлхийн зах зээл дахь ноолууран бүтээгдэхүүний экспортын зонхилох хувийг БНХАУ, Монгол, Итали улс эзэлж байна.

1999 онд манай улсын ноолууран бүтээгдэхүүн, түүний дотор сүлжмэл эдлэлийн үйлдвэрлэл 1995 оныхтой харьцуулахад 15.5 хувиар буурч, самнасан ноолуурынх 9.5 хувиар өсчээ. Манай улсын ноолууран эдлэлийн чанар олон улсын стандартын түвшинд хүрч 1999 онд Канад, Швейцар, ХБНГУ, АНУ, Итали зэрэг 15

оронд 314 мянган ширхэг сүлжмэл эдлэл экспортолсон боловч бүтээгдэхүүний нэр төрөл цөөн, хийц загвар зах зээлийн хэрэглээний өөрчлөлт шинэчлэлтээс хоцорч байна. Самнасан ноолуурын үнэ дэлхийн зах зээлийн үнээс шууд хамаарч байгаа нь эдийн засгийн тогтвортой байдлыг бий болгож чадахгүй байна.

3.Хөтөлбөр боловсруулах үндэслэл

Монгол улсын нийгэм, эдийн засгийг хөгжүүлэх 2000 оны үндсэн чиглэлд «Ноолуур» хөтөлбөрийг боловсруулж хэрэгжүүлэхээр тусгагдсаныг үндэслэл болгов.

Хоёр.Хөтөлбөрийн зорилго,зорилт

4.Хөтөлбөрийн зорилго

Хөтөлбөрийн зорилго нь Монгол улсын ноолууран бүтээгдэхүүний өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэхэд оршино.

5.Хөтөлбөрийн зорилт

Хөтөлбөрийн зорилгын хүрээнд дараахь зорилтыг хэрэгжүүлнэ:

Нэгдүгээр зорилт. Ямааны үүлдэр угсаа, ноолуурын чанарыг сайжруулах;

Хоёрдугаар зорилт. Ээрэх, сүлжих, нэхэх хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх замаар түүхий эдийг дотооддоо боловсруулж эцсийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг өргөжүүлэх;

Гуравдугаар зорилт. Бүтээгдэхүүний чанар, загвар чийцийг сайжруулан нэр төрлийг олшруулж, экспортыг нэмэгдүүлэх;

Гурав.Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

6.Нэгдүгээр зорилтын хүрээнд:

а/ямаан сүргийн тооллого явуулж, монгол үүлдрийн ямааны омог хэвшлийн тоо, хувийн жин, сүргийн бүтэц, тархалтын хүрээ, ямааны үүлдэрлэг байдлыг сум бүрээр тодорхойлох;

б/үржлийн шилмэл ямааны цөм сүргийг бүрдүүлж бүртгэлжүүлэх, бүс нутгийг тогтоох, мэдээллийн сүлжээ бий болгох;

в/цөм сүргийг түшиглэж стандартын шаардлага хангасан үржлийн хээлтэгч, хээлтүүлэгчийг бойжуулах иргэн, хуулийн этгээдийг санхүү, зээлийн бодлогоор

дэмжих;

г/«Говь гурван сайхан», «Уулын бор» ямааны селекцийн бодлогыг тодорхойлж, тэдгээрийн цөм сүргийг сайжруулах арга хэмжээ авах;

д/түүхий эд бэлтгэлийн системийг боловсронгуй болгох эрх зүйн үндсийг бүрдүүлэх.

7.Хоёрдугаар зорилтын хүрээнд:

а/эцсийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг дэмжих зээлийн бодлогыг хэрэгжүүлэх;

б/үйлдвэрлэлийн тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэл, химийн болон бусад туслах материалыг импортлох үйл ажиллагааг эдийн засгийн аргаар дэмжих;

в/ээрмэл, нэхмэл, сүлжмэлийн иж бүрдэл үйлдвэрлэл эрхэлж буй аж ахуйн нэгжид эдийн засгийн хөнгөлөлт үзүүлэх эрх зүйн орчинг бүрдүүлэх, холбогдох хууль тогтоомжид нэмэлт, өөрчлөлт оруулах;

г/эх орны ноолуурын үйлдвэрүүдийн хүчин чадлыг сэргээх, ашиглах, нэмэгдүүлэх үйл ажиллагааны тухайн үеийн байдалд нийцүүлж түүхий ноолуурын экспортыг уян хатан байдлаар зохицуулах, шаардлагатай үед тарифын бус хязгаарлалт хийх асуудлыг судалж шийдвэрлэх.

8.Гуравдугаар зорилтын хүрээнд:

а/бүтээгдэхүүний чанар, хийц загварыг сайжруулахын тулд дараахь чиглэлийн судалгаа хийж, үндэсний стандарт боловсруулан хэрэгжүүлэх:

- Ноолуур боловсруулах үйлдвэрийн техник, технологийн түвшинг үнэлэх;
- Ноолууран ээрмэлийн техникийн нөхцөл;
- Ноолууран сүлжмэл эдлэлийн техникийн нөхцөл;
- Ноолууран нэхмэл эдлэлийн техникийн нөхцөл;
- Ноолууран эдлэлийн гүйцэтгэн боловсруулалтын техникийн нөхцөл;
- Сэв хялгас боловсруулах техникийн нөхцөл;
- Ажлын байрны эрүүл ахуй, хөдөлмөрийн нөхцөлийн техникийн шаардлага;

-Хөдөлмөр хамгаалал, техникийн аюулгүй ажиллагааны техникийн шаардлага.

б/ноолуурын бүтэц, шинж чанарын нэгдсэн судалгаа явуулж, олон улсын мэдээлэл, стандартын албан ёсны бүртгэлд хамруулж, сурталчлах, чанарын тэмдэгтэй болгох;

в/эрдэм шинжилгээний байгууллагын техник, тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх;

г/оны шилдэг загвар, бүтээгдэхүүн, загвар зохион бүтээгч, үйлдвэрлэгч шалгаруулж урамшуулах;

д/олон улсын байгууллагаас үзүүлж буй худалдааны хөнгөлөлтийг өргөжүүлэх.

Дөрөв.Хөтөлбөрийн удирдлага, зохион байгуулалт, санхүүжилт, хугацаа

9.Удирдлага, зохион байгуулалт

а/хөтөлбөрийг зохион байгуулах, зохицуулах, хяналт тавих үүргийг "Ноолуур" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх зөвлөл гүйцэтгэнэ. Хөтөлбөрийн зөвлөлийг Хөдөө аж ахуй, үйлдвэрийн сайд ахална. Зөвлөлийн дэргэд орон тооны нэг ажилтан ажиллана. Орон тооны ажилтан ажиллуулах зардлыг Хөдөө аж ахуй, үйлдвэрийн яамны төсөвт тусгаж санхүүжүүлнэ;

б/Зөвлөл дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

-Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг удирдан зохион байгуулах;

-Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх талаар жил бүр хийх ажлын төлөвлөгөө боловсруулах, зардлын төсвийн тооцоо хийж, санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг тогтоох, холбогдох зардлыг улсын төсөвт тусгуулах арга хэмжээ авах;

-Хөтөлбөрт нэмэлт, өөрчлөлт оруулах саналыг Засгийн газарт тавьж шийдвэрлүүлэх;

-Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг Засгийн газарт тайлагнах;

-Зөвлөлийн үйл ажиллагааны үндсэн хэлбэр нь хуралдаан байна. Зөвлөл улиралд нэгээс доошгүй хуралдах бөгөөд шаардлагатай

үед зөвлөлийн дарга хуралдааныг зарлан хуралдуулж болно.

в/Зөвлөлийн үйл ажиллагааг дүрмээр зохицуулна. Дүрмийг зөвлөлийн дарга батална.

10.Санхүүжилт

Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд дараахь санхүүгийн эх үүсвэрийг ашиглана:

а/улсын төсөв;
б/олон улсын байгууллага, хандивлагч орнуудын зээл, тусламж;
в/гадаадын хөрөнгө оруулалт;
г/үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагын өөрийн хөрөнгө;
д/бусад.

11.Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх хугацаа

Хөтөлбөрийг 2001-2006 онд дараахь үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ:

Нэгдүгээр үе шат. 2001-2002 он. Ноолуурын үндэсний стратегийг тодотгон боловсруулж, түүнийг хэрэгжүүлэх эрх зүй, зохион байгуулалтын үндсийг бүрдүүлэх;

Хоёрдугаар үе шат. 2002-2004 он. Ноолуур боловсруулах арга, технологийг олон улсын стандарт, техникийн шаардлагад бүрэн нийцүүлэх;

Гуравдугаар үе шат. 2004-2006 он. Монгол улсын ноолууран бүтээгдэхүүнийг дэлхийн зах зээлд тогтвортой өрсөлдөх чадвартай болгох.

Тав.Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлснээр гарах үр дүн

12.Гарах үр дүн

а/түүхий эдийн экспорт багасаж, түүнийг дотооддоо боловсруулах хүчин чадал нэмэгдэж бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл өснө;

б/ноолууран бүтээгдэхүүний экспорт нэмэгдэж, үйлдвэр, аж ахуйн нэгжийн эдийн засгийн чадавхи сайжирна;

в/ноолууран бүтээгдэхүүний нэр төрөл олширч, загвар хийц дээшилнэ;

г/дэлхийн зах зээлд өрсөлдөх чанартай бүтээгдэхүүний тоо нэмэгдэнэ.



Засгийн газрын 2000 оны 114 дүгээр тогтоолын 2 дугаар хавсралт

“НООЛУУР” ХӨТӨЛБӨРИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ЗӨВЛӨЛИЙН БҮРЭЛДЭХҮҮН

Дарга	Хөдөө аж ахуй, үйлдвэрийн сайд	агентлагын дарга Техникийн их сургуулийн Нэхмэлийн хүрээлэнгийн захирал; Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн захирал; Монголын Ноос, ноолуурын холбооны тэргүүн / тохиролцоо-ноор/; Хөдөө аж ахуйн хоршоологчдын үндэсний холбооны ерөнхийлөгч /тохиролцооноор/.	
Гишүүд:	Хөдөө аж ахуй, үйлдвэрийн яамны Салбарын бодлого, зохицуулалтын газрын дарга; Хөдөө аж ахуй, үйлдвэрийн яамны Стратегийн төлөвлөлт, нэгдсэн бодлогын газрын Үйлдвэр, худалдааны албаны дарга; Хөдөө аж ахуйн газрын дарга; Стандартчилал, хэмжил зүйн үндэсний төвийн дарга; Гадаадын хөрөнгө оруулалт, гадаад худалдааны	Нарийн бичгийн дарга	Хөтөлбөрийн орон тооны ажилтан

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2000 оны 7 дугаар сарын 14-ний өдөр

Дугаар 116

Улаанбаатар хот

Шүүхийн байгууллагын талаар авах зарим арга хэмжээний тухай

Шүүхийн байгууллагын үйл ажиллагааны хэвийн нөхцөлийг хангаж, шүүгчийн хараат бус байдлыг дээшлүүлэх зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. Шүүхийн бие даасан, шүүгчийн хараат бус байдлыг хангах арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор «Шүүхийг дэмжих сан»-г байгуулж, эх үүсвэрийг нь гадаадын хандивлагчдын хандив тусламж, төрийн өмчийн банкны хугацаа хэтэрсэн зээлийн өрийг барагдуулах хүрээнд хуримтлуулсан хөрөнгөөс бүрдүүлэх арга хэмжээ авахыг Хууль зүйн сайд Д.Ганболд, Сангийн сайд Я.Очирсүх, Гадаад харилцааны сайд Н.Туяа нарт даалгасугай.

2. Говьсүмбэр, Төв, Ховд, Баян-Өлгий аймгийн шүүхийг албан контортой болгох, Орхон аймаг, Нийслэлийн Налайх дүүргийн шүүхийн байрны өмчийн харьяаллыг шийдэж шүүхийн мэдэлд шилжүүлэх асуудлыг шийдвэрлэх арга хэмжээ авахыг Төрийн өмчийн хорооны дарга Д.Зоригтод даалгасугай.

3. Шүүхүүдэд 1993 оноос хойш хуримтлагдсан 125.5 сая төгрөгийн урсгал зардлын өрийг энэ оны Ш улиралд багтаан барагдуулах арга хэмжээ авахыг Хууль зүйн сайд Д.Ганболд, Сангийн сайд Я.Очирсүх нарт үүрэг болгосугай.

4. Шүүхийн байгууллагуудын автомашины паркийг шинэчлэх, шүүгч нарыг орон сууцаар хангах асуудлыг шийдвэрлэх хөрөнгийн эх үүсвэрийг 2001 оноос эхлэн дэс дараатайгаар шийдвэрлэх арга хэмжээ авахыг Сангийн сайд Я.Очирсүх, Хууль зүйн сайд Д.Ганболд нарт даалгасугай.

5. Шүүхийн байгууллагын ажлын ачааллыг харгалзан Нийслэл, дүүргүүдийн шүүхэд туслах шүүгч, нарийн бичгийн даргын орон тоог 12-оор, Сэлэнгэ аймгийн Зүүнхараа, Дорноговь аймгийн Замын-үүдийн шүүх шинэ байранд орсонтой холбогдуулан орон тоог 18-аар тус тус нэмэгдүүлж тэдгээрийн цалингийн санд шаардагдах 13434,6 мянган төгрөг; Улсын дээд шүүх, Төв аймаг, Булган аймгийн шүүх, Завхан аймгийн Булнай, Хэнтий аймгийн Бор-өндөр, Дорноговь аймгийн Замын-үүд, Сэлэнгэ аймгийн Зүүнхараагийн сум дундын шүүх, Нийслэлийн шүүхийн барилгын засварт шаардагдах 33,0 сая төгрөгийн зардлыг 2000 оны шүүхийн төсвийн тодотгол болон 2001 оны төвлөрсөн төсөвт тусгахыг Сангийн сайд Я.Очирсүхэд даалгасугай.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд

Р.АМАРЖАРГАЛ

Хууль зүйн сайд

Д.ГАНБОЛД

Монгол Улсын Их Хурлын Тамгын газраас гаргав.
Хаяг: «Төрийн мэдээлэл» эмхтгэлийн зөвлөл

Улаанбаатар-12
Төрийн ордон

☎ 329612
Индекс 14003

Улсын Их Хурлын Тамгын газрын
Хэвлэх хэсэгт хэвлэв.

☎ 329487